

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Dispvatio I. An doctrina sacra sit necessaria ad veritates etiam naturales
sine errore cognoscendas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Prius quam ad posteriorem modum, quo Theologia necessaria est, progrediamur, circa rationem S. Thomæ, qua probatur necessariâ esse sacram doctrinam priori illo modo, superest difficultas quædam cum Scoto. Is enim in 1. quæst. Prologi §. *Ad quæstionem igitur*, & sequentibus, dicit, non ideo esse necessariam doctrinam aliquam ex supernaturali reuelatione, quia finis noster, & beatitudo sit supernaturalis secundum se. Existimat enim nullam formam, & perfectionem, qua finis nostro coniungimur, secundum substantiam esse supernaturalem, sed omnem esse naturalem, & naturaliter potentiam creatam perficere: solum vero dici supernaturalem ex parte causæ efficientis, quia illa perfectio non potest obtineri, nisi à causa agente modo supernaturali. Quare ipse non negat necessariam esse doctrinam supernaturalem ex parte efficientis, sed solum eam esse supernaturalem ex se, & natura sua. Contra hanc sententiam disputat Caietanus in hoc articulo. Sed nos latius disputatione 113. c. 2. contra Scotum ostendimus, aliquam formam esse supernaturalem perfectionem nostram, & talem esse consecutionem ultimi finis, gratiam, & alia, quæ ibi enumerabimus. Quare optima censeri debet ratio S. Thomæ in hoc articulo: aut saltem verum est, quod supponit, scilicet finem nostrum, & consecutionem illius esse supernaturalem perfectionem naturæ nostræ. Iam ad aliud gradum faciamus.

DISPVT. I.

An doctrina sacra sit necessaria ad veritates etiam naturales sine errore cognoscendas.

Opinio Caietani, cap. 1.

Vera sententia, cap. 2.

CAPVT I.

Opinio Caietani.

Postquam difficultates omnes circa textum, & mentem S. Thomæ exposuimus, superest ut doctrinam ipsius, sicuti initio promissimus, altius examinemus. Et ante omnia, an doctrina sacra posteriori modo sit necessaria, hoc est, non modo ad supernaturales, sed etiam ad naturales veritates sine errore cognoscendas. In qua quidem controversia prior sententia est Caietani in hunc articulum §. *Antequam probentur*. Qui paucis docet, ad hunc finem non esse necessariam simpliciter sacram doctrinam, sed vtilem tantum; ideo verd à S. Thoma dici necessariam etiam ad hunc finem, quod ad bene esse illius necessaria sit. Ex 5. namq; metaph. cap. 5. constat, bisariam aliquid dici necessariam: primum simpliciter, deinde ad melius aut bene esse. Cum igitur, inquit Sanctus Thomas, dicat necessariam doctrinam reuelatam, intelligit Caietanus, necessariam ad bene sciendum etiam veritates, quæ naturaliter cognosci possunt; id quod idem S. Doctor indicasse videtur. Postquam enim dixit esse necessariam sacram doctrinam ad ea, quæ de Deo naturali cognosci possunt, ex cuius cognitione verapender homini salus, protinus subiungit hæc verba: *Ut igitur salus hominibus, & conuenien-*

Valquez. Tom. I.

tius, & certius proueniat, necessarium fuit, quod de diuinis per diuinam reuelationem instruuntur. Quæ sane verba referri nequeunt ad notitiam eorum, quæ ratione naturali inuestigari non possunt, sed ad ea quæ naturali intelligentia assequi valeamus. Ad hæc ergo est necessaria reuelatio, ut conuenientius, & certius cognoscantur.

Forfan hæc sententia Caietani conuenit cum eo, quod ipse tradit 1. 2. q. 109. artic. 1. nimirum hominem viribus naturæ, sine auxilio gratiæ, posse cognoscere omne verum, tam speculatiuum, quam practicum, quod sub naturalibus principiis continetur, & ex illis deduci potest; id quod hac ratione confirmari potest. Si veritas aliqua est intra limites naturalis veritatis, consequenter erit obiectum naturale, & ex se intellectui humano accommodatum: Ergo sufficienter ex se sine reuelatione poterit intellectus veritatem illam assequi. Ut quid ergo reuelatio ipsius Dei est necessaria? Et quamuis aliquibus ea necessaria videatur, aut propter vitæ breuitatem, aut propter molestiam agnitæ, vel ob aliam causam, qua sæpe homines à speculatione impediuntur; non tamen propterea videtur omnibus, eximij etiam ingenij philosophis necessaria. Quare Caietanus 2. 2. quæstio. 2. articulo 4. docet necessariam esse fidem, seu diuinam reuelationem non singulis hominibus, sed toti hominum vniuersitati, in qua sunt multi tardioris ingenij, breuioris vitæ, aut alio modo impediti, ut intelligere nequeant omnem naturalem veritatem certò, & sine yllò errore, nisi ab aliis edoceantur: & quia non omnes habere possunt doctores peritos, necessaria est communis quædam doctrina reuelata, quæ sine rationibus, & simpliciter omnibus tradatur.

13.

CAPVT II.

Vera sententia.

Verior tamen sententia est, doctrinam reuelatam hoc modo, non solum necessariam esse communitati, & vniuersitati hominum, sed etiam singulis hominibus peritioris adhuc ingenij. Id quod expresse colligitur ex S. Thoma 2. 2. quæst. 2. a. 4. ubi docet, reuelationem supernaturalem, seu fidem tribus modis esse necessariam. Primò, ut citius homo ad veram rerum cognitionem perueniat, quam demonstratione non tam cito assequeretur. Secundò ut cognitio Dei, & eorum, quæ Deo conueniunt, sit magis communis, quod intelligitur generatim de tota hominum vniuersitate: quia multi sunt, qui ratione naturali hæc inuestigare non possunt, aut ob ingenij tarditatem, aut propter breuitatem vitæ, vel ob alia impedimeta: ideoq; communitati hominum necessaria est doctrina, & auditus fidei. Tertiò addit necessariam esse fidem hanc diuinam alia ratione, scilicet ob certitudinem, ne contingat errare, quia homines vix aut nunquam plene assurgunt, etiam si philosophi sint, ea, quæ reuera naturali ratione indagari possunt. Ea enim est corruptio humane naturæ, & sensuum incertitudo, ut singuli in multis errent. Atque ideo nullus philosophus adhuc fuit reuelatione fidei destitutus, qui rectè & sincere nouerit ea, quæ ratione naturali demonstrari aliquo modo de Deo possunt. Licet enim aliquis nouerit Deum esse vnum, errant tamen negando illi scientiam omnium futurorum: alius negando prouidentiam,

Auctoritas sententia.

S. Thom.

14.

A 3

tiam,

tiam, & gubernationem minimarum rerum. Contra verò Christiani philosophi rectè & sine errore de Deo philosophati, harum veritatum demonstrationem sunt consecuti, nempe adiuti lumine fidei, reuelatione diuina, & bona parentum educatione. Ex quibus constat falsam esse prædictam Caietani sententiam.

Obiectio eius solutio. Quod si aliquis dicat, veritates naturales esse accommodatas nostro intellectui, ac proinde non indigere diuina reuelatione, vt intelligantur: respondeo, nostrum intellectum in natura lapsa, & in pura natura, non posse consequi omnem etiam naturalem veritatem propter sensuum corruptionem, quia corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam.

15. Sup. 9. Et terrenam habitationem deprimit sensum multa cogitantem, Sapientia 9. vt autem aliqua veritas dicatur naturalis, vel naturaliter intelligibilis, satis est, si ab Angelis, vel ab anima separata, vel ab integra natura possit cognosci. Est etiam aliud impedimentum, ne possit homo, insignis etiam ingenij, assequi omnem veritatem naturalem de Deo; scilicet, mala dispositio affectus, & voluntatis ex peccato. Licet enim in demonstrationibus necessariis non sit affectus voluntatis, & bona illius dispositio, vt apprehensis propositionibus statim homo eo ipso assensum præbeat iis rebus, quæ notissimæ sunt, & quæ nullo modo ad pietatem pertinent, quales sunt mathematicæ: in iis tamen, quæ ad pietatem spectant, vel necessariae sunt, quales sunt de vnitæte Dei, de illius scientia, & providentia, etiam si demonstrationes intra propriam mensuram habeantur, necessarius est pius affectus. Cum enim res sint à sensu remotissimæ, & inde sequantur aliqua, quæ sensui, & appetitui hominis non placent; contingit multis, vt propter prauam ipsorum dispositionem, etiam si illis demonstrationes proponas, non assentiantur. In iis ergo plurimum confert affectus bonus, non quidem, vt visa extremorum conformitate, assentiatur intellectus, quia in ea visione iam est assensus; sed vt illam propositionem tali modo interiorius apprehendat, & formet, vt faciat apparere eam extremorum conformitatem: quod non requireretur in mathematicis euidentissimis, & in aliis huiusmodi.

16. Superest tamen vt explicemus, quid velit S. Thomas, cum, inquit in hoc art. necessariam esse doctrinam sacram, vt hominibus certius, & conuenientius proueniat salus: quibus verbis videtur solam vtilitatem, non necessitatem huius doctrinae sacræ, seu reuelationis indicare. Respondeo igitur, aut eo modo loquendi vsum fuisse. S. Thomam non sensu comparatiuo, quasi sine hac reuelatione, & sacra doctrina posset etiam esse alia scientia sufficiens; sed sensu positivo, quasi diceret; vt certo, & conuenienter salus homini contingeret, hæc scientia necessaria fuit: aut si comparatiue locutus est, comparatio non refertur ad modum minus conuenientem, & certum, qui sine hac sacra doctrina haberi posset, sed sensus est, siue illa nullo modo haberi posse salutem, quia deficeret certa notitia naturalis, quæ etiam ad salutem requiritur, ideoque dicitur conuenientius haberi per reuelationem. Melius enim comparatiue, aliquando refertur ad malum, & comparatio aliquando fit cum eo, quod non participat eandem formam. Quod verò dicit, à notitia istarum veritatum naturalium pendere nostram salutem, sic est accipiendum, non quod ea sit sufficiens ad salutem,

sed quia duntaxat sit necessaria. Cum enim ad salutem sit necessaria fides supernaturalium veritatum, & hæc necessario supponat naturalium etiam cognitionem, vt quod sit Deus, quod sit vnus, quod prouidentiam habeat; consequitur, ipsam naturalium veritatum cognitionem necessariam etiam esse ad salutem, ac proinde ab ea dependere iustificationem, & hominis salutem.

Quod si aliquis probare velit hanc solam notitiam naturalium veritatum sufficere ad salutem, quia ad Romanos 1. Paulus reprehendit philosophos, qui, cum Deum cognouissent, non sicut Deum glorificauerunt. Respondeo inde solum probari, eam notitiam satis fuisse, vt illis ad culpam imputaretur, non coluisse Deum, non vt illa solum iustificari possent. Sed de hac re latius 2. quæst. 2. art. 3. & 7. Qualiter verò si Gentiles philosophi viderentur bene notitia illa naturali, Deus vltimius alia mysteria reuelaret, vt iustificarentur, dicemus etiam in eo articulo, & infra disput. 97. cap. 5. Quæ autem Caietanus notauit in hoc articulo circa solutionem argumentorum facilia sanè sunt, atque ideo vtilius duxi prætermittenda.

DISPUTATIO II.

Vtrum locus ille, *Oculus non vidit*, &c. Isaia 64. de Incarnatione, an de futura beatitudine sit intelligendus.

Quidam prædictum locum de Incarnationis mysterio interpretantur, cap. 1.

Eundem locum Isaia de bonis alterius vite intelligendum, verior sententia est, cap. 2.

Eodem sensu allegari à Paulo locum Isaia. cap. 3, Digressio in locum Pauli, Spiritualis autem iudicat omnia, cap. 4.

CAPVT I.

Quidam prædictum locum de Incarnationis mysterio interpretantur.

Non eodem modo Scriptores intelligunt locum Isaia, quem affert S. Thomas in hoc articulo, ad probandum finem nostrum esse supernaturalem, qui ratione naturali inuestigari non possit. Nonnulli de mysterio Incarnationis exponunt, & primo id probant, quia in hunc sensum videtur illud dixisse Isaia cap. 64. vbi ex professo de ipso Incarnationis mysterio loquens, incipit his verbis, *Vtinam dirumperes caelos & descenderes.* Quibus prosequitur id, quod in præcedentibus tractare coeperat. Quæ omnia Hieronymus de aduentu Messia interpretatur. Cum ergo post pauca subiungit, *A seculo non audierunt, neque auribus perceperunt, oculus non vidit, Deus, absque te, quæ preparasti expectantibus te.* De eodem mysterio intelligendum est, quod nec oculus vnquam vidit, nec auribus perceptum fuit, saltem ab omnibus; sed à paucis, quibus Deus spiritu suo reuelare dignatus est. In eundem modum videtur etiam sententiam hanc Isaia, mutatis solum verbis, recitasse Paulus 1. ad Corinth. 2. Vbi postquam locutus est de mysterio crucis, & incarnationis (quod appellauit sapientiam in mysterio, quam prædestinavit Deus ante secula in gloriam nostram, quam nemo principum huius seculi cognouit: si enim cognouissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent) proxime subdit, *Sed sicut scriptum est, Quod oculus non vidit, nec auribus audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparauit Deus*

Explicatur locus Pauli ad Rom. 1.

S. Thom.

I.

Isaia 64. Hieron.

1. Cor. 2.

Deus

Propositur dubium ex S. Thom.

Responso auctoris.

S. Thom.

Rom. 1.